

102740/3

1 bilag.

Rådsmøde 28. november 1979.
 Dansk forslag om udskydelse
 af NATO's moderniserings-
 beslutning og mødet iøvrigt.

./.
 1. Som første taler afgav Danmarks faste repræsentant
 det umiddelbart nedenfor følgende indlæg (vedlægges).

2. Fra amerikansk side (David Aaron, National Security Council), blev det udtalt, at præsident Carter på trods af svære vanskeligheder på andre områder (Iran) nøje fulgte udviklingen inden for Alliancen med TNF-sagen. Efter amerikansk opfattelse ville det ikke være muligt at gennemføre TNF-våbenkontrolforhandlinger uden en moderniseringsbeslutning, ligesom forslaget om at reducere NATO's taktiske atomvåben i Vesteuropa med 1.000 nukleare sprænghoveder ville bortfalde. Omvendt ville våbenkontrol i en situation, hvor Alliancen havde vist sin vilje til at foretage den nødvendige modernisering, kunne bidrage til en reduktion af den sovjetiske trussel. Der var for USA ingen tvivl om, at Sovjetunionen også efter en NATO-beslutning om modernisering og våbenkontrol den 12. december i år ville være rede til våbenkontrolforhandlinger, og Alliancen burde ikke svække sin position gennem vage og utilstrækkelige forslag, som ville give Moskva indtryk af vaklen i den foreliggende situation. USA kunne derfor ikke acceptere den danske regerings forslag. Som led i sit indlæg iøvrigt oplyste Mr. Aaron, at USA i sidste uge havde konstateret endnu en ny sovjetisk SS-20-base under konstruktion. Sovjetunionen ville dermed have deployeret 207 SS-20-raketter (ialt 621 sprænghoveder), hvilket alene for denne våbentype var mere end de i NATO's oplæg foreslåede 572 sprænghoveder.

Storbritanniens repræsentant delte det amerikanske synspunkt. Den britiske ambassadør udtrykte bekymring over de fra dansk side fremsatte ideer, der blev betegnet ikke blot som upraktiske (f.eks. manglende kontrolmuligheder), men som forslag, der indebar meget betydelige ulemper. Dels ville en fremgangsmåde som foreslået af Danmark kaste tvivl over Alliancens evne til at træffe beslutninger og ville blive opfattet som et resultat af sovjetisk propaganda, dels ville de danske tanker have negativ indflydelse på igangværende våbenkontrolbestræbelser såvel ved at indføre yderligere et usikkerhedsmoment i SALT-ratifikationsprocessen som ved at vanskeliggøre mulighederne for at opnå Alliance-enighed vedrørende et nyt MBFR-forhandlingsoplæg.

Forbundsrepublikken Tysklands ambassadør fremhævede indledningsvis, at Alliancens beslutninger i december vedrørende TNF-modernisering og våbenkontrol var af fundamental betydning for videreførelsen af NATO's dobbelte målsætning om afskrækkelse og afspænding. Der var forud for moderniseringsspørgsmålets nuværende stade forløbet en meget lang overvejelsesproces. Såfremt Alliancen på nuværende tidspunkt tøvede med at gennemføre moderniserings- og våbenkontrolbeslutningerne, ville dette på meget alvorlig vis skade Alliancens sikkerhed og sammenhold.

Bl.a. med henvisning til det efter udenrigsminister Gromykos pressekonference den 23. ds. godkendte fælles tysk-sovjetiske communiqué, hvori de under pressekonferencen fremførte synspunkter ikke er reflekteret, og til de officielle samtaler mellem Gromyko og udenrigsminister Genscher fastslog den tyske ambassadør, at Sovjetunionen efter tysk opfattelse ikke ville afvise forhandlinger vedrørende TNF efter en NATO-beslutning den 12. december og iøvrigt klart syntes at gå ud fra, at NATO ville træffe en sådan beslutning. Forbundsrepublikken var som følge heraf stadig overbevist om, at den allerede fastlagte NATO-strategi vedrørende modernisering og våbenkontrol burde fortsætte uændret.

Det måtte på denne baggrund være klart, at Tyskland ikke kunne erklære sig enig i den fra dansk side foreslåede linie, som efter tysk opfattelse ville skade Alliancens interesser og sammenhold. Forslaget ville endvidere skade alle bestræbelser på nedrustnings- og våbenkontrollområdet, som Danmark altid havde tillagt så stor vægt.

Med meget stærkt eftertryk understregede Forbundsrepublikkens repræsentant, at en udsættelse af moderniseringsbeslutningen i den nuværende situation ikke kunne undgå at få meget skadelige virkninger for det transatlantiske samarbejde. På dette også i andre sammenhænge meget delikate tidspunkt kunne europæiske skridt med sigte på at begrænse beslutningernes omfang set med amerikanske øjne kun tolkes som manglende europæisk vilje til selv at bidrage til forsvaret af Europa. Hvorledes var det under sådanne omstændigheder muligt at forvente, at USA skulle vise vilje til at bidrage til de europæiske allieredes sikkerhed? Den forestående beslutning var således ikke et spørgsmål om flere eller færre spræghoveder, men en afgørende politisk beslutning af historisk karakter. Selve Alliancens eksistens og fremtid stod på spil.

Den norske repræsentant (statssekretær Holst) kommenterede ikke det danske forslag, men fremhævede, at Norges standpunkt til det af NATO-landene udarbejdede moderniserings- og våbenkontrolloplæg ville afhænge af holdningen hos de allierede, der var mest berørt af beslutningerne. Han forventede, at den endelige norske beslutning ville kunne foreligge i ugen begyndende med mandag den 3. december.

Hollands ambassadør gav udtryk for, at den hollandske regering fuldtud erkendte betydningen af at opretholde enighed og sammenhold inden for Alliancen. De omhandlede spørgsmål udgjorde imidlertid et meget vanskeligt problem for regeringen, der først ville tage endelig stilling i begyndelsen af december. Omend Holland havde ønsket om et mere vidtgående og nuanceret våbenkontroloplæg til ministermøderne, var man imidlertid fortsat af den opfattelse, at en beslutning måtte træffes i december, og delte følgelig ikke den danske regerings holdning om at udsætte beslutningen.

Fra canadisk side fandt man, at en udsættelse af beslutningerne ville manifestere en Alliance-svaghed og virke imod såvel NATO's forsvars- som våbenkontrolinteresser. Man kunne forstå overvejelserne bag det danske forslag. En udsættelse af beslutningen ville dog blive misforstået af både venner og fjender - det ville blive opfattet som et svaghedstegn og ville ikke føre til den våbenkontrol, som Danmark tilstræbte.

Uden at tage stilling til det danske forslag som sådant udtryktes fra belgisk side beklagelse af, at den danske regerings holdning var blevet fastlagt uden forudgående konsultationer inden for Alliancen. Den belgiske regering havde endnu ikke truffet sin endelige beslutning. Man kunne dog acceptere det foreliggende oplæg til ministermødet den 11. december, omend klart med mulighed for at komme tilbage til communiquéet.

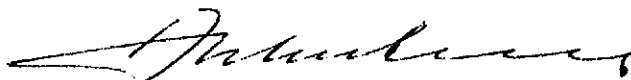
Det forekom den italienske repræsentant vanskeligt at forstå, hvorfor NATO skulle udsætte beslutninger, der efter den italienske regerings opfattelse ville forøge Alliancens sikkerhed og muliggøre våbenkontrolforhandlinger. Han kunne ikke se, hvordan det danske forslag skulle få Sovjetunionen til at acceptere våbenkontrol.

Luxembourg afviste ligeledes det danske forslag som uacceptabelt.

Island, Tyrkiet, Grækenland og Portugal - og som nævnt Norge - udtalte sig ikke om det danske forslag, men kunne alle gå ind for det foreliggende oplæg til NATO-ministermødet. Dette gjaldt også alle de øvrige lande - med undtagelse af Holland, som fremlagde et mere substantielt ændringsforslag til paragraf 15 til drøftelse på ministermødet. Alene communiquéteksten tog flere lande på dette tidspunkt forbehold overfor. Dette gjaldt bl.a. Norge, Canada og Holland.

Det blev ved mødets afslutning aftalt, at NATO's talsmand - og kun på forespørgsel - skulle indskrænke sig til at udtale, at man på mødet havde drøftet det foreliggende NATO-oplæg samt det danske forslag om en udsættelse af beslutningen. For så vidt angik det danske forslag blev følgende formulering aftalt: "Den danske delegation fremlagde sin regerings forslag og tog reaktionerne til efterretning." USA accepterede kun meget tøvende en omtale af det danske forslag, hvilket man fra dansk side - støttet af generalsekretæren - fastholdt.

28. november 1979.

A. Svart